

R E G É L Ő.

PESTEN csötörtökön aprilis 10^{kén} 1834.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi díjja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Képek nélkül egy ezüst forinttal olcsóbb. Budá-pestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóírásnak egyes száma 24 kr; egyes kép 12 kr. p. p.

TÖRTÉNET ÉS ELBESZÉLLÉS.

Senegalparti kunyhó.

(Folytatás.)

A' Medusától bizonyos távulságra levő valamennyi sajkák már most abban egyeztek-meg, hogy a' tutajt kisérjék, és pedig alatsággal (Schlepptau) vontassák. Lachaumareys ur is elhagyá a' fregátot, noha még hatvan személynél több maradt a' hajón. Ezt hallván Estiau a' tisztek egyike, sajkájával vissza tért a' Medusához olly czéllal, hogy amaz elhagyottakat megmentse. Azonban lehetetlen volt valamennyit a' sajkára venni, 's tizenheten ama szerencsétlenek közül inkább a' fregáton maradtak, hogysem magokat 's társaikat elkerülhetlen vesztőkre tegyék-ki; de csakugyan majd valamennyin áldozati levének vagy félelmők, vagy nagy-lelkűségöknek; mert, midőn ötvenkét nap mulva Medusa rontsolatja (Wrack *) felkerestetnék, közülök csak hárman találtattak életben, ezek is inkább hasonlítottak vándor csontvázakhoz, mint emberekhez **). Ezek beszéllék, hogy, miután inségök társai negyven két napig sikeretlenül várták volna az ígért segedelmet, tyúk-ólokon 's deszkákon ereszkedtek a' tengerre, de szemök láttára habok prédájivá lettek.

*) A' Wrack talán jobban kifejeztetik rontsolat szóval mint váz-zal (Skelet) vagy vázlattal; mert nem minden megrongált hajó (valamint itt is a' példa) vázhoz hasonlitható.

**) Ezeknek ketteje a' gyarmathoz elérésök után néhány napra meghalt; a' harmadik, ki azt állitá, hogy előtte a' hajó vesztét illető sok egyes körülmények ismeretese, midőn ismét franczia országba kellett volna vissza mennie, megölve találtatott ágyában. Gyilkosa ki nem tudatott, mert ez meg gyilkolt áldozatja meglopásától is tartóztatta magát.

Estiau, ki a Medusáról még elhozott boldogtalanoknak elegendő helyet sajkáján nem adhatott, a többi hajókon igazgató tiszteket unszolva kérte, hogy azoknak néhányait vennék magokhoz, de valamennyin megtagadák kérését mondván, hogy ha tetszett neki érettek vissza menni, tehát tessék már most neki azokat magánál meg is tartani. Mivel pedig ezt tennie lehetetlen vala, hacsak sajkáját nyilvánosságos vesztének fel nem akarná áldozni, egy másik sajka felé evezett, mellyben még hely volt. A mint ahhoz közelített, azoknak egyike, kiket ujolag sajkájába felvett, a tengerbe ugorván uszva akará elérni ama másik sajkát: már meg is kapaszkodott ennek párkányán, midőn a benne levő tisztek egyike olly kegyetlen volt, hogy őt kivont kardjával vissza lökvén a hullámokba azzal fenyegette, hogy levágja kezeit, mihelyt ismét hozzájuk közelíteni merészelne. A szerencsétlen tehát vissza uszott Estiau sajkája felé, melly a majorsajkát követte, hol Picard is volt. Ez kérte Lapérére hadnagyot, a sajka igazgatóját, hogy ama szerencsétlent venné-be, 's már kezét is nyújtá neki, hogy a vizből őt felhuzza, midőn Lapérére rögtön elvágá a kötelet, mellyen ő a többi sajkával egyesülve vontatta a tutajt, és kievezett a sik tengerre. Ugyan azon pillanatban minden egyéb hajók követték ezen utálatos példát, és hogy a feléjük közelítő Estiau sajkáját kikerüljék, a tutajt habok dühére bízták azon esküjek ellenére, mellynél fogva megigérték a rajta levő szerencsétleneknek, hogy őket a partra fogják vontatni.

Az elhagyatottak olly kevéssé sejdíték ezen hűtelenséget, hogy, midőn az első hajó eltávozott, mindnyájan kiáltának: „Elszakadt a kötél! — A kötél elszakadt!“ — Midőn pedig e kiáltásuk siket füllel vétetnék, észre kellett venniük azon alávalóságot, mellynél fogva a nekik adott szavokat olly méltatlanul megszegették. Már most egyhanggal kiáltának valamennyin: „Éljen a király!“ Ez által akarák emlékeztetni a hajók igazgatóit, hogy polgártársak, hazafiak, francziák volnának azok, kiket végveszedelem prédájára tettek-ki. De midőn ezen felkiáltás is siker nélkül maradna, néhány perczeneti csendesség után az aggodalom és kétségbeesés legrémítőbb ordítását lehetett hallani. A tutaj már a haboktól eltemetve látszott, 's a tengerfolyam (Strom) messzire ragadá azt magával a fregáta tö-

redékei megé. A' szerencsétlenek kormány, evező, vitorla hijájával voltak, — szóval minden módjok hibázott, melly őket megszabadulásuk lehetsége iránt biztosíthatta volna. Minden hab, melly a' tutajon átsapott, megfosztá a' rajta álló embert egyensúlyjától (Gleichgewicht), és őket a' fák 's kötelek közé burkolta. E' szerint ezen nyomorultak, kik az őket elnyeléssel fenyegető mélység felett ide 's tova hányatva lebegtek, még csak szabadon se mozoghattak, sőt inkább az őket hordozó vérpad (Schaffotte) fadarabjai közt zuzattak össze. Valahányszor a' habok felfelé vetették a' tutajt, mindannyiszor össze morzsolva érezték csontjaikat, testeiket sebekkel fedve, 's a' habokat vérrel festve láták.

Mivel pedig már két mértföldön túl haladtak a' fregattól, midőn a' tutaj magára hagyatott, lehetetlen volt a' szerencsétleneknek a' rontsolatra vissza térni. A' folyam mindig tovább tovább ragadá őket; — még lehetett látni esedezve kinyújtott kezeiket: még hallatszott rémitő jajgatásuk, imádságuk; de a' parancsnokok kérlelhetlenek maradtak. Ezen irtóztató látványra Picard hitese 's leányai könnyekre fakadtak, ő maga is fenszóval sajnálkozott, hogy a' tutajon számára rendelt helyet el nem fogadta.—„Legalább becsületes emberekkel haltunk volna meg, 's nem értük volna ama gyalázatot, hogy becstelen emberekkel szabadulunk-meg.“ Hihetően ezen szavak levének alapjai ama szerencsétlenségnek 's üldözéseknek, mellyeket későbbben e' háznépnek szenvednie kellett, mivel az azokat halló tiszt el nem mulasztotta az igazgatónak besugni.

A' hajóknak csak ketteje volt elégséges eleséggel ellátva; az Estiau által igazgatott sajka legénységének azonban éppen nem volt jobb sorsa, mint a' tutajon levőknek, minthogy nagy sokaságuk, 's az eleség hiánya legszomorúbb jövőndőt tárt-fel előttük. A' többi hajók nem voltak ugyan annyi emberrel megrakva, de valamennyinek csak kevés elesége vala; a' majorsajka pedig, mellyben a' Picardiak voltak, mindenben hiányt szenvedett, 's egész elesége csak egyetlen hordócska kétsült, 's egy viz-tonnácskából állá; szerencsétlenségre a' kétsült is annyira átázott a' tenger-viztől, hogy alig tudtak belőle egy harapást is lenyomni gyomrukba, és így mindenik utas naponként egyebet nem kapott élete fentartására mint egyetlen egy pohár vizet. Ezen gondatlanság annyival is méltóbb vala a' büntetésre, mint-

hogy a' Medusán sok eleség hagyatott hátra; de a' tisztek mindnyájan azt hitték, hogy a' tutaj el nem fog hagyatni, hanem köz erővel a' saharai partra fognak igyekezni, honnan majd a' sajkákat vissza lehet küldeni eleség, viz, 's a' rontsolaton maradott emberek elhozatása végett; — de az igazgató 's kapitány másként végezték. E' nyomorék, 's a' franczia tengeri évkönyvekben örök gyalázattal bélyegzett emberek ezen szerencsétleneket, valamint a' tutajon levőket is, elkerülhetlen halálra áldozák-fel,

Az igazgató, és a' kapitány már most valamennyi hajónak azt parancsolák, hogy ne a' partnak, hova mindnyájan még az napon érni remélve ohajtottak, hanem egyenesen a' Senegal felé evezzenek. Ezen parancsolat menykő gyanánt érte valamennyi tisztet, de főképpen a' majorsajka legénységét, melly betű szerint véve csak a' legszükségeseb 's annyi élelemmel birt, hogy utja közben az égető nap, éhség, és szomjúság áldozata ne legyen. Schmalz és a' kapitány bőven megrakták ugyan hajójukat gyümölcscsel, kenyérrel, becsinált eleséggel, és finom borokkal; de az epedőktől még is minden enyhet (Labung) megtagadtak.

Vessünk most egy pillanatot a' tutajbeliek sorsára! — Mihelyt a' többi hajók eltűntek szemeik elől, lázzadás szelleme tört-ki közöttük. Iszonyatos volt e' 148 szerencsétlenek helyezete. A' tutaj elején állók három lábnnyira csipejekig állottak a' vízben, A' velek vitt kevés eleséget részint a' tenger viz tette haszonvehetlenné; nem sokára komor pillantattal tekintte a' legénység egymásra, 's már is javalni kezdették, hogy közülök a' legfiatalabb 's legkövérebb leöletessék a' többieknek eledelére. Felháborítá ugyan ezen ocsmány szándék a' derék Dupont kapitányt, és annak lelkes L' Heureux hadnagyát; de számos ütközetben bebizonyított bátorságuk ez uttal megaláztatott, 's a' dühösek ellen tehetetlen leve. Ama szerencsétlenek közt, kik az éhel halók csapásaik alatt vesztek-el, volt egy fiatal asszony is, ki legelső tanúja volt férje megöletésének, 's tagjai elemésztésének, — Dupont kapitány, ki amazoknak ocsmány vendégségökben részt venni vonakodván dühöket még inkább ingerlette, mintegy csuda által szabadult-meg kezeikből, Mert midőn őt is halálra hurezolnák, az arboczfa helyett felállított nagy dorong rá esvén, azt gondolák, hogy mindkét lábát eltörte, és így megelégedtek azzal, hogy a' tenger,

be vessék. A' szerencsétlen elmerült, 's őt vízbefultnak gondolák; de a' végzés újabb erőre éleszti, felbukik a' tutaj alá, mellyhez nagy erővel kapaszkodván annak két nagy gerendáji közt keresztül nyomul fejével, míg egyéb teste a' tengerben lebeg. Hat órát tölt ezen kinos helyzetben; akkor néhány szót suttog hadnagya felé, ki éppen véletlenül ama helyre jött, hol feje kilátszott. A' hadnagy gondolá, hogy holt kapitánya árnyékát hallja, 's könnyes szemekkel, isszonyodva akar e' helyről távozni, midőn egy főre pillant, melly végső lélekzetét látszik kilihegni; a' hadnagy megismeri legkedvesb barátját, ölelve huzza-fel őt, és esedezése által megmenti életét.

Ezen szerencsétlenek száma nem sokára huszon nyolczra olvadt; a' legcsendesebb panasz, és zugolódás, melly az élelem kiosztásakor hallatott, gonosz tett gyanánt vétették, melly tüstént halállal lakolt. Végre ezen 28 élők elhatározák, hogy közülök tizen hármat egyszerre vízbe fullasztanak, hogy a' hátra maradandó 15 számára a' csekély bor és vízmaradék kiméltessék. — A' határozás foganatba vitetett, és ama tizen öten azonnal vízbe hányták minden fegyveröket, 's megesküdtek, hogy egymásra többé kezeiket nem vetik. — Julius 17-nek reggelén Argus hajónak Parnajon kapitánya meglátta a' tutajt, magához vette a' még élő tizenöt embert, és Senegal mellé St. Louis-ba vitte. Öten közülök 1824-ben még éltek, 's közöttük Dupont, és l' Heureux.

Térjünk már most e' borzasztó jelenettől vissza Picard-hoz, 's övéihez. Képzeljük őt, 's a' jólét minden kelleméhez szokott csinos feleségét, báj és kellemmel teljes három virágzó leányát, 's gyámoltalan négy kis gyermekét fedetlen sajkában, égető forróságban, a' szükség minden viszonytagságának kiteve, — 's helyzetök rajzképét láthatjuk magunk előtt! — Egy kis pohár víz, 's egy darabka ketsült volt mindenök, mit napközben élelmök 's enyhülésökre kaptak. Estve felé meglátták ugyan a' pusztaság partját, de Schmalz és Lachaumareys minden kiszállást nyilvánosan megtiltottak, mert ők egyenesen Senegal felé tartottak, mellytől még száz mértföldön túl estek, Több tisztek értéskre adták, hogy ezen utra elégséges élelmök nem volna, 's némellyek nemes bátorsággal kereken kimondák, milly méltatlanul 's becstelenül bánnának, ha a' tutajbeli szeren-

csétleneket segedelem nélkül hagynák. Azt sürgették tehát, hogy a' partra kikössenek, 's ott szabad ég alatt tanyázzanak (bivouaquer); a' közben három sajkát küldjenek a' tutaj felkeresésére, a' többi hármat pedig a' Medusára az ott maradt emberekért 's annyi eleségért, mennyire szükségök leend, ha a' pusztán keresztül Senegalig utazni akarnának; de Schmalz, és Lachaumareys, kiknek sajkájok minden szükségessel el volt látva, megvetették alattvalójik tanácsát, 's ezekre nézve csak engedelmesség maradt hátra.

(Folytatás következik.)

N É P I S M E R T E T É S.

Farsang-csötörtök Romában.

Romában az utolsó farsang-csötörtök, és a' hushagyó kedd legvidámabb fénnel innepeltetik. E' napokon a' Corsó-n (Roma fő utszájainak egyike) a' tolongó népnek iszonyú sokasága szinte félelmet önt az idegenbe; mert a' tolokodás olly nagy, hogy a' lovak, kocsik, és emberek csak egyetlen gombolyagot (Knäul) látszanak képzeni, melly szakadatlanul tovább hömpölyög. Valóban csuda, hogy ezen iszonyatos tolongás legalább néhány száz embernek életébe, vagy lábainak veszteségébe nem kerül, 's csak az által lehet azt megmagyarázni, hogy a' farsang lármájában nem csak az emberek, hanem a' lovak is gyakorlottak, 's éppen nem hagyják magokat háborgatni, kivált az által is, hogy itt részeg embert látni nem lehet. Azon tolongást, melly a' Corsón illyes napokon lenni szokott, csak az képzelheti magának, ki azt látta 's hallotta. *(Végz. köv.)*

J E L E S M O N D A S.

Köz értelem gyümölcse.

Csak ott, csak ottan diszlik a' haza,

Csak ott kecsegtet minden rend körül

A' boldogulás: hol köz értelem

'S köz ipar csatolja a' hon tagjait.

Horváth Czryll; közli Karats Teréz.

Nemzeti nyelv. A' nemzetnek legdrágább kincse levén a' nemzeti nyelv, mellynek virágzó vagy elhagyott állapotjával a' nemzet dicsősége egyiránt emelkedik, vagy hanyatlak; a' nyelv levén azon bélyeg, melly által egyik nemzet a' másiktól különböztetik, 's mellynek megszüntével a' nemzet nemzetiségéből kivetkőzik, 's azon nemzetbe, mellynek nyelvét felvette, mintegy ész-

revétlenül beoltatik: igen is a' nemzetnek legdrágább kincse 's különbüztető bélyege levén a' nemzeti nyelv, azon kell lenni minden igaz hazafinak, hogy mind maga tisztán 's hiba nélkül beszéljen anyai nyelvén, mind másokat ugyan ennek szorgos tanulására bírjon.

Szilasy.

Aphorismák Budáról. Pompás 's az idővel daczolni látszó várak végre bedülnek, és csörögve csusznak sovány gyíkok mohlepte romjaikon: de rendithetlenül áll 's fog állni a' siron túl is az igaz barátságon épült boldogság.

Annak elismerése teszi a' jó embert még jobba, hogy nálánál jobb emberek is vannak.

Igazságosnak nem egyéb a' halál, mint születés egy jobb életre.

K Ö L T É S Z E T.

Isten kegye.

A' Mátrának felhőt érő
Szirtes vadon tetején,
Lakott a' kereszténységnek
Homály-lepte elején —
Uralkodva a' környéken
Zongor büszke várában.
Rettegte őt minden anya,
'S rejtve tartá házában
Leányát, ha látta jönni
Zongort vadász népével;
Mert jaj annak, kit megláta
Láng'ló buja szemével;
Erőszakkal vitte tüstént
Azt hatalmas lakjába,
'S ha nem akart önkényt dólni
Szerellemmel karjába,
A' legkinosb halál leve
Büntetése tettének,
'S ragadozó állatoknak
Gyomra, sirja testének!
Sok szűz lett már áldozatja
Határtalan dühének,
'S számos anya átkozta vad
Indulatját szívének.
Egykor bevett szokás szerint
Vad lármával, 's szitkokat
Szórva, galád társaival
Bérczeket és halmokat
Vadat üzve befutotta
Zongor, 's tüze kebléuek
Enyhet lele a' vadaknak
Ölésében, 's lelkének
Bőszült dühe csillapodott,
Ha az erdők szörnyével,
Az agyaras vadkannal volt
Harcza, 's azt erejével
Meggyőzheté, vérhez szokott
Társai iszonyodtak
Határtalan bátorságán,
'S erejének hódoltak.

Vége lön a' vadászatnak,
'S zengve undok dalokat,
Elhagyák a' vad vitézek
Az erdőt és halmokat
Követve szolgál-csoporttól
Bő zsákmánnyal rakodtan. —
„Kerüljünk erre“ — kiált vad
Zongor, 's nevet hangosan,
'S kitérvén az ország utból,
Kalászkok közé veti
Tájékozo barna ménjét
'S minden csak őt követi.
„Vesszen a' pór mindenestől“
Folytatja dörgő hangon,
„Ha dologra nem kellene,
Mind függne már fa-ágon.“
'S rontva, döntve, zuzva mindent,
Úget a' dühös sereg
Zongorvár felé, mint nyári
Villám-terhes fergeteg;
Reszketve fut a' szegény pór
Életét hogy menthesse,
Könnyes szemmel nézván kárát,
'S nincs a' kin azt keresse.
Gyorsan tovább halad Zongor
Csoportjával, 's öröme
Határtalan leve, 's gerjed
Heves vére ösztöne;
Midőn egy tölgy árnyékában
Egy szép szüzet pihenni
Látott a' gyepe zöld bársonyán;
Alig mert lélekzeni
A' vad Zongor, úgy meg vala
Szépségtől bájolva
A' szép alvó hölgynek, 's lassan
Lováról lehajolva,
Álmélkodva nézte számos
Kellemeit testének;
'S még soha sem érzett vágyok
Tölték mélyét szívének.

(Folytatás következik.)

L e n c s i h e z

Látta Psychét Ámor 's azzal heve égnie megszűnt

Másért, míg szemeit nem fedi éji homály.

Lát vala ő Téged, támadt tüze szüntelen érted

Lángol, bár szemeit fedje is éji homály.

P Károly.

K Ü L Ö N F É L E.

Éhség Uj-Hollandiában. Ezen tartomány belsejében az embereknek fogalmok sincs a' földmivelésről, 's csak igen nagy fáradsággal tarthatják fen életüket. Hogy a' legkisebb állatokat, mint p. o. a' repülő evetet, megfoghassák, vagy hogy egy kevés mézet gyűjthessenek magoknak, a' legnagyobb fákra kell mászniok, mellyeknek ágaira csak úgy juthatnak, ha a' törzsükbe, melly közönségesen felette magos, lépcsőket vésnek; ezen bevágások, mellyeket kőbárdokkal tesznek, néha 40 lábra is emelkednek. Ha több napig nem találunk vadat, legott nyakukon van az éhség; akkor kénytelenek békákat, gyikokat, kigyókat, hernyókat és pókokat össze szedni, gyökerereket rágsálnak 's egy bizonyos fának kergét eszik; vagy pedig hangyákat tojásaikkal együtt össze gyúrnak, 's ezen tésztával elégitik ki éhüket. Az illy éhség idejében, melly pedig igen gyakran beüt, annyira elsoványodnak az emberek, hogy olyanok lesznek mint vázok, 's erőtlenségből összeomlanak.

Hauser Gáspár ügyében. Bajor ország királya annak, ki a' Hauser Gáspáron végbevitt gyilkosságról alapos gyanút tudna felfedezni, 10,000 forintot ígért. Magából értetődik, hogy ezen díj elnyerésére alapos adatok kívántatnak, hogy a' törvényszékek a' megjegyzett személyt befoghassák 's büntetés alá vonhassák.

Mulattató. L. asszonysághoz valánk ebédre hiva; oda érkezénk. — A' házi asszony nagyon vig és nyájas volt; ügyeskedő fürgesége nem hagyá őt asztalhoz ülni, 's csak mindig a' vendégek közt forgolódott. „Ugyan ülj-le már édesem, 's tarts velünk; hisz' majd éhen maradsz“ monda egyik barátnéja. — „Ó arról ne aggódj lelkem, — felele — mert én már akkor jól laktam, mikor messziről láttam jönni vendégeimet.“

S. K.

V i s s z á s r e j t v é n y.

Elől hátul mindig csak ugyan az vagyok

Szemedben majd kedves majd rossz érzést hagyok.

Magadon nem szeretsz, de kalács 's kenyéren,

'S hölgyeden csak ha sok pénzt hoz a' szekéren.

Előbbi rejtvény: u d v a r.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiarcz 86. szám.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.